

EKSAMEN		NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT	
GRAAD		12	
DATUM		NOVEMBER 2025	
VAK		REKENINGKUNDE	
VRAESTEL		2	
PUNTETOTAAL		150	
TYDSDUUR (UUR)		2	
AANTAL BLADSYE		14	(INGESLUIT 'N FORMULEBLAD EN 'N 11 BLADSYE ANTWOORDBOEK)

SOUTH AFRICAN COMPREHENSIVE ASSESSMENT INSTITUTE
SUID-AFRIKAANSE KOMPREENSIEWE ASSESSERINGSINSTITUUT

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies aandagtig deur en volg hulle presies.

1. Antwoord **ALLE** vrae.
2. 'n Spesiale **ANTWOORDBOEK** word voorsien waarin **ALLE** vrae beantwoord moet word.
3. Toon **ALLE** bewerkings om deelpunte te verdien.
4. Jy mag 'n nie-programmeerbare sakrekenaar gebruik.
5. Jy mag 'n donkergrys potlood of blou/swart ink gebruik om vrae te beantwoord.
6. Waar van toepassing, toon **ALLE** berekeninge tot **EEN** desimale punt.
7. As jy kies om dit te doen, kan jy die Finansiële Aanwyser Formuleblad aangeheg aan die einde van hierdie vraestel gebruik. Die gebruik van hierdie formuleblad is **NIE** verpligtend nie.
8. Skryf netjies en leesbaar.
9. Gebruik die inligting in die tabel hieronder as 'n riglyn wanneer die vraestel beantwoord word. Probeer om **NIE** daarvan af te wyk nie.

VRAAG	ONDERWERP	PUNTE	MINUTE
1	Versoenings	35	30
2	Kosterekeningkunde	50	40
3	Voorraadwaardasie	30	25
4	Kontantbegroting en Geprojekteerde Inkomstestaat	35	25
TOTAAL		150	120

VRAAG 1: VERSOENINGS

(35 punte; 30 min)

1.1 KREDITEUREVERSOENING

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot Bruce Reyneke Fietse. Die maatskappy verkoop bergfietse van goeie gehalte wat hulle vanaf die VSA na Suid-Afrika invoer.

Op 25 Mei 2025 het Bruce Reyneke Fietse die volgende rekeningstaat vir Mei 2025 van MTB Shifting Gears Handelaars ontvang. Die Krediteure-klerk van Bruce Reyneke Fietse het vasgestel dat die rekeningstaat wat van MTB Shifting Gears Handelaars ontvang is, verskille aan die lig gebring het. Die Krediteuregrootboekrekening toon 'n saldo van R162 585 en die staat wat ontvang is, toon 'n saldo van R460 995.

GEVRA:

- 1.1.1 Verduidelik waarom dit belangrik is om maandeliks 'n Krediteure-versoeningstaat op te stel. (2)
- 1.1.2 Gebruik die tabel wat in die ANTWOORDBOEK verskaf word om veranderinge aan die Krediteuregrootboek van MTB Shifting Gears Handelaars in die boeke van Bruce Reyneke Fietse en die rekeningstaat ontvang van MTB Shifting Gears Handelaars te wys om die verskille wat geïdentifiseer is, in ag te neem.
- Dui 'n syfer sowel as 'n '+' vir toename en 'n '-' vir afname langs elke bedrag aan. (14)

INLIGTING:

A. Foute en weglatings:

- (i) Bruce Reyneke Fietse het gekwalifiseer vir korting op die betaling van R70 000 gemaak op 3 Mei 2025. MTB Shifting Gears Handelaars het onderneem om die korting van 8% op betaling reg te stel.
- (ii) Bruce Reyneke Fietse het aankope vir R31 280 van MTB Shifting Gears Handelaars in die KJ aangeteken nadat 'n handelskorting van 20% afgetrek is. MTB Shifting Gears Handelaars het egter vir Bruce Reyneke Fietse ingelig dat die handelskorting waarop ooreengekom is, slegs 10% was.
- (iii) Faktuur 293 vir R48 500 op die staat ontvang van MTB Shifting Gears Handelaars is nie ten opsigte van fietse wat deur Bruce Reyneke Fietse bestel is nie.

- (iv) MTB Shifting Gears Handelaars het 'n fout gemaak met die aanteken van kredietnota 83, R16 200. Die korrekte inskrywing is debietnota 51 van R12 600 wat in die boeke van Bruce Reyneke Fietse verskyn het.
- (v) Die boekhouer van Bruce Reyneke Fietse het nagelaat om die faktuur hieronder te boekstaaf:

MTB Shifting Gears Handelaars			Nr. 296
FAKTUUR			
Aan: Bruce Reyneke Fietse		Datum: 19 Mei 2025	
Terme: 30 dae min 5%			
Eenhede	Beskrywing	Eenheids-prys	TOTAAL
5	Trek MY22 Marlin 5 L 29" wheel	\$1 200	\$6 000
	Totale vraggeld vanaf die VSA		R25 000
T&V			
			?

Doeaneregte moet betaal word teen 12% by aflewering.
Wisselkoers: \$1 = R17,50

- (vi) Goedere teruggestuur aan MTB Shifting Gears Handelaars, R57 000 is as 'n faktuur op die rekeningstaat opgeskryf.

1.2 DEBITEURE OUDERDOMSANALISE

Konsepte

1.2.1 Kies die korrekte woord(e) tussen hakies. Skryf slegs die woord(e) teenoor die vraagnommers (a–e) in die ANTWOORDBOEK neer.

- (a) Kredietkaartverkope word as (kontant-/krediet-)verkope aangeteken.
- (b) Die brondokument wat gebruik word wanneer goedere aan die verskaffer teruggestuur word, is 'n (Debietnota/Kredietnota).
- (c) Rente gehef op 'n agterstallige rekening sal die debiteur se rekening (debiteer/krediteer).
- (d) Korting wat by die verkooppunt toegestaan word, staan bekend as (korting toegestaan/handelskorting).
- (e) 'n Debiteur se kredietlimiet word op grond van sy (kredietkaart/salarisstrok) bepaal.

(5)

Fiksheid Breakthru Handelaars

Fiksheid Breakthru Handelaars verkoop aktiewe sportdrag en bykomstighede op krediet. Debiteure word kredietterme van 60 dae toegestaan om hul rekening te vereffen.

GEVRA:

- 1.2.2 Bereken die totale bedrag verskuldig deur Debiteure op 31 Mei 2025. (3)
- 1.2.3 Bereken die gemiddelde aantal dae wat dit Fiksheid Breakthru Handelaars neem om debiteure se skuld in te vorder. (4)
- 1.2.4 Na 60 dae hef Fiksheid Breakthru Handelaars 12% rente op enige bedrag van debiteure wat nog agterstallig is. Bereken die rente wat op 31 Mei 2025 gehef sal word. (4)
- 1.2.5 Verduidelik of BTW op die rente-inkomste deur die maatskappy in ag geneem word. Gee 'n rede vir jou antwoord. (3)

INLIGTING:

A. Die volgende ouderdomsanalise is op 31 Mei 2025 saamgestel:

120 dae	90 dae	60 dae	30 dae	Huidige
R71 000	R66 950	R79 870	R104 330	R95 350

B. Uittreksel uit Finansiële rekords op 31 Mei:

	2025	2024
Netto handelsdebiteure	?	R410 400
Verkope	R1 480 900	

Let wel: 75% van Fiksheid Breakthru Handelaars se verkope is op krediet.

VRAAG 2: KOSTEREKENINGKUNDE

(50 punte; 40 min)

2.1 Ispoti Vervaardigers is 'n plaaslike vervaardigingsmaatskappy wat een tipe emmerhoed (*bucket hat*) vervaardig. Die finansiële jaar eindig op 30 September 2025.

GEVRA:

2.1.1 LL Cool Smith, die eienaar van Ispoti Vervaardigers, is bekommerd oor die vermorsing van direkte materiaal.

- Bereken die aantal meters materiaal wat vermors is. (6)
- LL Cool Smith voel dat die vermorsing beduidend is. Verskaf 'n berekening om sy mening te staaf. (2)

2.1.2 Gee TWEE moontlike redes vir hierdie vermorsing en gee in ELKE geval raad om te voorkom dat dit in die toekoms gebeur. (4)

2.1.3 Berei die Fabrieksbokoste-nota voor. (14)

2.1.4 Voltooi die Produksiekostestaat vir die jaar geëindig op 30 September 2025. (12)

INLIGTING:

A. Direktemateriaal

0,5 meter word vir elke emmerhoed (*bucket hat*) gebruik.

	Aantal meter materiaal
Grondstofvoorraad (saldo op 1 Oktober 2024)	525 m
Aankope	12 450 m
Grondstofvoorraad uitgereik aan fabriek	?
Grondstofvoorraad (saldo op 30 September 2025)	1 475 m

B. Uittreksel uit voorraadrekords op 30 September:

	2025	2024
Werk-in-proses voorraad	R194 000	R?
Klaarproduktevoorraad	R110 000	R180 000
Indirekte fabrieksmateriaal	R18 750	R15 950

22 100 hoede is gedurende die boekjaar vervaardig en verkoop.

Kosprys per hoed is R125.

C. Transaksie/inligting vir die jaar geëindig 30 September 2025:

Indirekte fabrieksmateriaal aangekoop	86 000
Salarisse en lone	2 900 000
Huuruitgawe	291 000
Versekering	79 200
Telefoon (Administratiewe koste)	28 800
Diverse fabrieksuitgawes	189 856

- D.** 45% van salarisse en lone word betaal aan die werknemers wat direk betrokke is by die produksieproses en 10% moet as die salaris van die fabrieksvoorman toegeken word. Die res van die bedrag is vir Verkoops- en Administratiewe personeel.
- E.** Huuruitgawe moet toegedeel word volgens die vloeroppervlakte wat gebruik word. Die fabriek beslaan 2 400 m². Die Verkoops en verspreiding en Administrasie departemente beslaan die oorblywende 600 m².
- F.** Die versekeringspremie is betaal tot 31 Desember 2025. Versekering word verdeel tussen die Fabrik-, Verkoops- en Verspreidings- en Administrasie-afdelings in die verhouding 4 : 4 : 2.
- G.** 20% van die telefoonuitgawes moet aan die Fabrik toegewys word. Die oorblywende bedrag word gelykop verdeel tussen Verkoops en verspreiding en Administrasie departemente.

2.2 Die volgende inligting is van Kuhamba Stappers Vervaardigers se stapafdeling verkry en 'n uittreksel uit die stapbaadjies word gegee vir die jaar wat op 30 September 2025 eindig.

GEVRA:

- 2.2.1 Bereken die gelykbreekpunt vir die jaar geëindig op 30 September 2025. (4)
- 2.2.2 Moet LL Cool Smith tevrede wees met die aantal eenhede wat gedurende die huidige finansiële jaar geproduseer is? Noem TWEE punte. (2)
- 2.2.3 Lewer kommentaar op die vaste koste per eenheid en verduidelik die hooforsaak vir die verandering in hierdie eenheidskoste. (2)
- 2.2.4 Identifiseer die produksiekoste, met syfers, wat vir LL Cool Smith van groot bekommernis behoort te wees. Verskaf TWEE geldige oplossings vir hierdie probleem. (4)

INLIGTING:

	Stapbaadjies	
	2025	2024
Veranderlike koste per eenheid	R366	R285
Direkte materiaalkoste	116	115
Direkte arbeidskoste	175	110
Verkoop- en verspreidingskoste	75	60
Vaste koste per eenheid	196,50	130
Totale vaste koste	786 000	780 000
Fabrieksboekoste	532 000	530 000
Administrasie koste	254 000	250 000
Verkoopprys per eenheid	R640	R600
Eenhede vervaardig en verkoop	4 000 eenhede	6 000 eenhede
Gelykbreekpunt	?	2 477 eenhede

LET WEL:

Inflasiekoers is tans 6%.

Lone en salarisse het in 2025 met 4% gestyg.

VRAAG 3: VOORRAADWAARDASIE**(30 punte; 25 min)**

3.1 Smash Sport Goals, wat deur Serena besit word, is 'n maatskappy wat onder meer tenniskette en energie sportdrankies (1 kg-houers) verkoop. Die finansiële jaar eindig 30 Junie 2025, die besigheid gebruik die periodieke voorraadstelsel.

GEVRA:

Tennis raket (die Kishou – Raketreeks) word volgens die geweepte gemiddelde metode gewaardeer.

3.1.1 Bereken die volgende vir die jaar geëindig 30 Junie 2025:

- Waarde van die eindvoorraad (7)
- Bruto wins (4)

Energie sportdrankies (1 kg-houers) word gewaardeer deur die eerste-in-eerste-uit-metode te gebruik.

3.1.2 Bereken die waarde van die eindvoorraad op 30 Junie 2025. (6)

3.1.3 Bereken die voorraadhoudingsperiode (in dae) op 30 Junie 2025. **Gebruik die eindvoorraad.** (3)

3.1.4 Lewer kommentaar op jou bevindings hierbo (3.1.3). Verskaf TWEE punte, met syfers. **Let daarop dat die voorraadhoudingsperiode vir 2024 45 dae was.** (4)

3.1.5 Serena het opgemerk dat sommige van die energiedrankies in voorraad die raklewe oorskry het. Identifiseer die waarde van voorraad waarna sy verwys. (2)

3.1.6 Serena wil die verouderde voorraad teen die helfte van die kosprys verkoop. Watter raad sal jy haar oor hierdie voorstel gee? Verskaf TWEE punte. (4)

A. Tennis Raketten (die Kishou – Raketreeks)

	Eenhede	Koste per eenheid	Totaal
Beginsaldo: 1 Julie 2024	230	R360	R82 800
Aankope	1 215		R492 775
Oktober 2024	140	R380	53 200
Desember 2024	235	R405	95 175
Februarie 2025	480	R402,50	193 200
Mei 2025	360	R420	151 200
Terugsendings: Mei Aankope	(40)		
Totaal beskikbaar	1 405		
Tennisrakette gedurende die jaar verkoop	1 200	R730	
Eindsaldo: 30 Junie 2025	205		

Vraggeld op aankope

- Die besigheid betaal 'n vaste tarief van R20 per raket wat by die winkel afgelewer word.
- Terugsendings: die verskaffer het die totale kosprys omgekeer, uitgesluit die vraggeld op aankope.

B. Energie sportdrankie (1 kg -houer)

Voorraad saldo's:

	Aantal houers
1 Julie 2024	130
30 Junie 2025	235

Aankope van Energie-sportdrankies gedurende die finansiële jaar:

	Aantal eenhede	Eenheidsprys R	Totaal
Aug. 2024 – Jan 2025	550	420	231 000
Maart 2025	330	460	151 800
Mei 2025	180	475	85 500
	<u>1 060</u>		

* LET WEL: Die Energie-sportdrankies het 'n raklewe van 90 dae.

Terugsendings aan verskaffers:

- 30 Beskadigde houers van die Mei 2025-aankope is aan die verskaffer terugbesorg.

Verkope en Koste van verkope:

- 925 houers is verkoop.
- Koste van verkope beloop R454 140, nadat alle aansuiwerings in ag geneem is.

30

VRAAG 4: KONTANTBEGROTING EN GEPROJEKTEERDE INKOMSTESTAAT**(35 punte; 25 min)**

Die finansiële jaareinde van Flexi Muscles Gym Toerusting is 28 Februarie 2026. Ronnie Coleman is die enigste aandeelhouer en direkteur.

GEVRA:**4.1 Verwys na Inligting A:**

Dui bedrae in die toepaslike blokke in die ANTWOORDBOEK vir die Kontantbegroting en Geprojekteerde Inkomstestaat vir 28 Februarie 2026 aan. (14)

4.2 Verwys na Inligting B:

Voltooi die Debiteure-invorderingskedule vir Februarie 2026. (5)

4.3 Bereken die bedrae aangedui (a) tot (d) in die uittreksel van die Geprojekteerde Inkomstestaat. (12)

4.4 Bereken die leningsbedrag wat op 1 Februarie 2026 betaal moet word. (4)

INLIGTING:

- A.** (i) Drie rekenaars sal op 31 Januarie teen R12 500 elk aangekoop word om kliënte se fiksheidsvlakke te meet en te monitor. 'n Deposito van 30% sal op die dag betaal word en die oorblywende bedrag sal in ses gelyke maandelikse paaiemente betaal word. Waardevermindering sal R945 per maand wees.
- (ii) Op 1 Februarie word die jaarlikse huurinkomste van R48 000 ontvang.
- (iii) 'n Nuwe verkoopsassistent sal in Februarie aangestel word. Sy netto maandelikse salaris sal R21 840 wees nadat 35% aftrekkings gemaak is. Aftrekkings vir die verskillende fondse word op die 1ste van die volgende maand betaal. Die werkgewer dra namens die werknemers R2 500 by tot die pensioenfonds.

B. Verkope en Aankope:

	Des	Jan	Feb
Totale verkope	962 500	997 500	897 000

Kredietverkope is 60% van totale verkope.

Debiteure betaal volgens die volgende tendens:

- 40% in die maand van verkope.
- 45% in die maand wat volg op die maand van verkope.
- 12% twee maande na die maand van verkope.
- Die res word in die derde maand ná verkope as oninbare skuld afgeskryf.

Die winsopslag is 75% op kosprys.

- Voorraad word vervang in die maand van verkope. Vaste voorraadvlakke word gehandhaaf.
- 80% van voorraad word kontant gekoop.
- Krediteure word ten volle betaal in die tweede maand na die maand van aankope, onderhewig aan 'n 5% korting.

C. Uittreksel uit die Geprojekteerde Inkomstestaat:

	Jan	Feb
Bruto wins	427 500	435 000
Kommissie-inkomste	79 800	(a)
Korting ontvang	4 400	(d)
Oninbare skulde	16 800	(b)
Advertensie	(c)	16 275
Rente op lening	4 550	4 025

D. Addisionele inligting:

- Kommissie-inkomste is 'n vaste persentasie van totale verkope.
- Advertensies sal vanaf 1 Februarie 2026 met 5% verhoog.
- 'n Gedeelte van die lening sal op 1 Februarie 2026 betaal word. Rente teen 14% p.j. word op die uitstaande saldo op die laaste dag van elke maand betaal.

GRAAD 12 REKENINGKUNDE FORMULEBLAD MET FINANSIËLE AANWYSERS

$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Netto wins voor belasting}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto wins na belasting}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Bedryfsuitgawes}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bedryfswins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$
Totale bates : Totale laste	Bedryfsbates : Bedryfslaste
(Bedryfsbates – Voorraad) : Bedryfslaste	Nie-bedryfslaste : Aandeelhoudersbelang
(Handel & ander ontvangbare bedrae + Kontant & kontantekwivalente) : Bedryfslaste	
$\frac{\text{Gemiddelde handelsvoorraad}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{365}{1}$ (Sien Nota 1 hieronder)	$\frac{\text{Koste van verkope}}{\text{Gemiddelde handelsvoorraad}}$
$\frac{\text{Gemiddelde debiteure}}{\text{Kredietverkope}} \times \frac{365}{1}$	$\frac{\text{Gemiddelde krediteure}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{365}{1}$ (Sien Nota 2 hieronder)
$\frac{\text{Netto inkomste na belasting}}{\text{Gemiddelde aandeelhoudersbelang}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto inkomste na belasting}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$ (Sien Nota 3 hieronder)
$\frac{\text{Netto inkomste voor belasting} + \text{Rente op lenings}}{\text{Gemiddelde aandeelhoudersbelang} + \text{Gemiddelde Nie-bedryfslaste}} \times \frac{100}{1}$	
$\frac{\text{Aandeelhoudersbelang}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Dividende vir die jaar}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Tussentydse dividende}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Finale dividende}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Dividende per aandeel}}{\text{Verdienste per aandeel}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Dividende vir die jaar}}{\text{Netto inkomste na belasting}} \times \frac{100}{1}$
<p>Totale vaste koste</p> <hr/> <p>Verkoopprys per eenheid – Veranderlike koste per eenheid</p>	
LET WEL:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Handelsvoorraad aan die einde van 'n finansiële jaar kan gebruik word as dit in 'n vraag vereis word. 2. Krediet aankope kan gebruik word in plaas van koste van verkope (syfers sal dieselfde wees mits voorraad konstant bly). 3. Indien daar 'n verandering in die aantal uitgereikte aandele gedurende 'n finansiële jaar is, word die gewoogdegemiddelde getal aandele in die praktyk gebruik.